

Նիճայէթ, մէրդումի կիտիպ օտաաը գաւ
րուստենու գարար, վէ սրտէհու սիրի մէ
շին սանտըզ աչար, վէ իշինտէնալրի քիւ
շիւք Թօրպա չըգարարագ, Թըրաէգանը
իւզէրինէ վազ իտէր :

—Պիր թիմարխանէնին տախիլի հա-
լինի նազդէ մէմուր օլան պիր զազէ-
թա մուխպիրի, պունա մուվաֆֆազ
օլմազ իչին, քէնտիսին տիվանէ եւ-
րինէ գօնարազ թիմարխանէնէ կիրմէ-
տէն պաշգա պիր չարէ պուլմամբազ,
պիր թիմարխանէնէ կիրէր, վէ օրատա
տուրդը մալիւմաթլարը պիր քեաղըթ
իւզէրինէ իշար իթմէնէ պաշլար իսէ
տէ, հէքիւլէրին թէնպիհի իւզրէ, տի-
կէր տիվանէնէ կիրալի տուշ տլմանա
մէմուր օլտուղունտան, չօգ տէֆա
եազը եազամազ օլուր իտի :

Սոնրատան հէր նէ գատար քէնտի-
սինին եւլվանէ օլմամբազ, թիմարխա-
նէնին տախիլի հալինի գտլէմէ օլմամբա
մէմուր պուլունտուղունտա իթատէ իյ-
լէտի իսէ տէ, սէօղիւնէ քիման իթի-
մատ իթմէյիպ, պու տա նէվլթարդ պիր
տիվանէ օլմալը տըր տէմիլէր վէ տի-
վանէ տիր կիպի թէտալիսինէ պազըլ-
մըշ վէ նիհանէթ կիւն հալ թիմարխա-
նէնտէն չըգապիլմիշ տիր :

Ամէրիգա զազէթալարընտան պի-
րիսինին Բարիստէքի մուխպիրի, 1867
սէնէսինտէ, Բուսիա իմէրաթօրու
Բարիստէ Իքէն ճանընա գարդ օլու-
նան սուրի գատտէն խապէրինի, հէր
զազէթալարն էվվէլ էէթիլտիրմէք իս-
թէյիպ, թաֆիլիլի մալիւմաթ ախզ
իթմիլէրին իչին, հէր թարաֆա պիր
թազըմ տատարուր եօլար, ֆագաթ,
պուլմարըն կէլմէսինէ գատար պէքէ-
մէք լազըմ օլուպ, պու արա օլապիլի
իտի քի սայրի զազէթալարըն մուխ-
պիրէրին քէնտիսինտէն էվվէլ պու հա-
վատիսի վիսիլէր :

Մէրգում, քէնտի թէլէկրաֆընտան
պաշգա թէլէկրաֆ չէքիլմէսին իչին,
բօսթախանէնէ չօգ րարա թէլէկի իթ-
տի, ֆագաթ պէնտէն հաճէթ օլմաթը-
ղը իւզրէ, պա թէլէկի գապուլ օլուն-
մատը. իմաի, պունա տախիլի չարէ
տիւլիւնէրէք, տէօրթ թարաֆա սէվլ-
իթմիշ օլտուղուն տատալարա, քէնտի-
սինի կէլիպ բօսթախանէնտէ պուլմալա-
րընթ թէնպիհի պիլլէ, բօսթախանէնէ
կիրալ, թալմա զազէթալարըն քէն-
տիսինտէն էվվէլ օրատա կէլմիշ վէ մա-
լիւմաթա պէքէր օլտուղունտա կէօ-
րինէն, պիրլիթտէ կէօթիլմիշ օլ-
տուղուն Աստուածալունջ քիթապըն-
տան պազը ճիւլմէլէրին սուրէթիլի
չըգալըպ, թէլէկրաֆիլտանէ մէմուրունա
վիլիլի քի տիւլմէնէ չէքիլմէսին. պու սու-
րէթիլէ, թէլէկրաֆի մալիւմաթըն քէնտի-
զապընտան կէլիլիլի, եալի, թէլէկրաֆ-
իսանէյի, քէնտիսինին թէլէկրաֆընթ
թէլէկիլի իթմէյիլիսինէ պաշգալարըն թէ-
լէկրաֆընթ գապուլ իթմէլմէնէ մէմ-
պուր իտիլ. վէ պու արա, թալմա զա-
զէթալարըն մուխպիրի, պէքէթիլի
մալիւմաթլարըն ալըր վէ թէլէկրաֆիլ
պիրտիրմէք իսթէր իսէ տէ, չի չարէ
քի թէլէկրաֆի մալիւմաթըն, աթիլտէքի
մալէլաթ թէլէկրաֆ չէքիլմէսին մէլլու
իտի :

«Ելպիլիտապընտա Ալլահ տիւնեալը
եարաթտը ալթը կիւնտէ . . .

«Ճէնապը Հազգ, այտընլըգ օլտուն
տէտի վէ այտընլըգ օլտուն . . .

Հալ պու քի Նիու Եօրգաա զա-
զէթալարն միւտիլի պիհուղուր օ-
լուպ, բօլիս մէմուրունա չու մալիլտէ
պիր թէլէկրաֆ իսլար :

«Մուխպիրիմիլ չըլտըրմիշ տըր : Պիլ-
լէրէ տիվանէնէ թէլէկրաֆիլար չէքիլմէ-
տէ օլտուղուն բօսթախանէնէ, մէմուր
եօլմամբալըր ընտա իտէրիմ :

Պու արա, թէլէկրաֆ կէլմէնէ տէ-
վամ իտիլ, Նիյուն տապանընա գա-

տար կէլմիշ իտի, պիրտէ օ ճիւլմէ
գաթ իտիլիպ, պու կիւն, սաաթ ի-
քիտէ, Պուլունթը օրմանընտա պիր եօգ-
լամա թալիսի ինրա իտիլտի . . . տէ-
յի աալ թէլէկրաֆ կէլիլ, վէ պիլիմ
մուխպիր, Նիհանէթ մէնպիլի մազաթտէ
վազըլ օլարազ, հէր զազէթա մուխ-
պիրինտէն էվվէլ, օ հալմաթիլի Ամէ-
րիգաթա եօլմամբա մուվաֆֆազ օ-
լուր, ֆագաթ մալիլտէ քէնտիսինէ 30
պին ֆրանգա օլուր, չիւնթիլ Աստուա-
ծալունջտան արարազ չէքիլմէ թէլէ-
կըրաֆիլար իչին օլ գատար ազճէ վիլ-
մէսի լազըմ կէլմիշ տիր :

—Բըթի Բըրօվէնտալ զազէթալարընտա
օգունտուղունտա կէօրէ, Բօշֆօր, Մար-
սիլեաթա կէօթիլիլիլապ, Սէն-Նիքօ-
լա զալէսալընտա պիր զընտանընա վազ
օլունտուղ վէ տիգաթլընա կէօզէթիլ-
մէքտէ իմիշ : Բօշֆօր, պիրազ վազըթ
սօնրա, թուլունտ, վէ անտէն, Սէնթի-
Մարկէրիթ ճէգիլիլէրինէ նազլ օլու-
նաազ տըր :

—Պու քէրթէ թապ ունէլը օլունտան
պիր ըսթաթիլիլապ կէօրիլտիլիլա-
նէ կէօրէ, իսկիլթէրա հիւքիւմէթի,
1872 սէնէսինտէ, տօնանմաթընա տի-
կէր սէֆինէ իւլլէ իթմէք իչին, 63
միլետ, Ֆրանսա, 39 միլետ, Բուսիա,
22 միլետ վէ Ամանեա, 8 միլետ թա-
լէր սաթի իթմիշ տիր :

Մէրգում, ըսթաթիլիլապ, Լվրօպա
միլլէթլէրին թիւնաթ կէօրիլտիլիլապ
տարընտ տալիլ տիլիտէքի մալիւմաթ-
լարը վիլմիշ տիր :

	Կէլմիլիլի մըլ- տարը
Իսկիլթէրա	26 367
Ալմանեա	5 110
Ֆրանսա	15 778
Իթալիա	18 822
Նօրվէնիա	6 833
Ֆիլէմէնք	1 985
Ալթիլիլա-Մաճար	3 114
Շըվէտ	3 357
Եսանեա	5 512
Իսրանեա	1 414
Բուսիա	2 618
Տանիմարա	2 853
Մէմալիլի մալիլաթ	2 200
Բօրթուգալ	817
Միւլթէլմէլաթ-Ամէրիգա	26 393

—Ալաֆրանկա մայիս 6 թարիլի
իլէ Սէն Բէթըրապուլիտան եազըլան
պիր մէքիլապա, իսկա իտանըն
սալը վիլմիշ օլտուղուն եիլմի պիր նէ-
ֆէր Բուս Եսիլիլէրինտէն պազըլարը-
նէն, Եսիլիլթէրի հէնկաթընտա քէն-
տիլէրէ ֆէնա մուամլէլ օլտուղուն-
տան, սալը վիլմիլտընտէ սօնրա վէ-
ֆաթ իթմիշ օլտուղարը եազըլմըշ
տըր :

Մշակ զազէթալարընտ օգունտան հա-
վատիլէր տիր :

Դանճալից գրում են. —Երկու օա-
րուհիք, մայր և աղջիկ, այտեղից
թիֆիս գնալու ժամանակ ճանապարհ-
հին ֆրգօնը ժուռէ գալիս, երկուսին
էլ սօգանումէ : —Ղաչաղու գաւառի Սա-
իհաթուն Հայ գիւղում մէկ մարդ իւր
ննջար հետ մ գրած է ունենում մի տա-
կաւ (բօշկոյ) նալթ : Անդաղունթիւ-
նից նալթը վաւրում է և այրում է
քնած աղջկանցը և նոցա մօրը, որը
ազատելով երկու որդիներին հրկելցի-
կամենում է աղջիկներին ևս աղատել
ինքն զոհվում է նոցա հետ նալթի բո-
ցիլին : —Սոյն գաւառի Դամուրիլ-Հա-
սանլու գիւղի բնակիչներից Խօթն հա-

գի գնում են Ղաչաղուն կողմերը
տաւար առնելու (չօղառութիւն) : Նո-
քա ունենում են իւրեանց մօտ 7000
մանէթ փող : Ճանապարհին աւազակ-
ները, յարձակուելով անոնց վրայ, եօ-
թին էլ սպանում են և կողոպտում :

—Ագուլիսից հաղորդում են որ չըր-
ջակայ գիւղերում անդադար պատա-
հում են գողութիւններ և աւազակու-
թիւններ, այնպէս, օրինակ, պատմում
են որ նորերում մի պարոն Հին-Նա-
խիլեանից տուն վերադառնալով մի ձո-
րի մէջ, որ հետու չէ Ագուլիսից, պա-
տահում է աւազակների և զրկվում է
իր միակ ձիւց :

—Սեդ գրում են Ձաքաթալից, որ
ամսիս 17ին գիւղեր ժամանակ անայտ
չարագործները կողոպտել են տեղիս
Հայոց եկեղեցին և տարել են մի հա-
զար ըուրլից աւելի :

—Ուրմի քաղաքից գրում են, ինչ
փուրդիստանի թար-Գաւար կոչուած
նահանգի քրդերը ապստամբել են Պար-
սից տէրութեան դէմ : Քրդերը այս
տեղ կառավարվում էին իւրեանց բե-
կերով և ամեն տարի մի օրոյն աւարք
վճարում էին Պարսիկներին : Այժմ ոչ
միայն ուղում են այդ տուրքից ազատ
ուել, այլ և կամենում են ունենալ կա-
տարեալ անկախութիւն : Պարսից դո-
րապետ Արաշիր խանը գնացել է նուա-
ճել ապստամբներին : Քրդերի քով տը-
ղումարքերից մինչև 80 հազար սպանուել
են պատերազմի դաշտում : Պարսից
սարկազները մի քանի գիւղերայք ոյ-
րել են, տալար և ոչխար, ձիաներ կո-
ղոպտել են, և չոտ փուրդ բնտանիք-
ներ գերի են բռնած, Պարսից կողմից
սպանուածներից թիւը նոյնպէս սակաւ
չէ :

Ապստամբութիւնը տակաւին զաղ-
րած չէ, Նորա գլխաւորներն Սուլթա-
նիս կոչուած բէկի ուղիքը, որը մինչև
հազար հազար քով պատերազմողների
հետ աւարացել են մի անտառիկ բերդում
Այդ բեկերի հայրը—Սուլթանիսին, մօտ
տաւանվից տարի յաւաջ, մի այդպիսի
ապստամբութեան մէջ, անհնարին քա-
ջարտութեամբ մօտաւ այժման Պար-
սից զօրապետ Արաշիր խանի հօրեղ-
բօր Ազգար խան գնեցողի վշանը և
սպանեց նորան, իսկ բռնակի միջից
փախելու միջոցին ինքն նոյնպէս սպա-
նեցեալ Ազգար խանի ծուռայններից :

«Փորոտի» առաջին տետրակի մէջ
կարգում ենք. —Ուսումնական համադ-
քին մեր Միլիտէր Բէրօնեանցին, որ մի
քանի տարի առաջ Հայոց գրականու-
թեան ուսուցչապետ էր Պետերբուրգ-
եան համալսարանում, և վերջին տա-
րիներում Հայոց լեզուի գրաքննիչ Ս.
Պետերբուրգում, վախճանեցաւ անց-
եալ 1872 թւին իւր հարեհիւքում Աթ-
ապիսանի մէջ, Հանգույնալը թողել
է մի ընդարձակ ձեռագիր աշխատու-
թիւն՝ Բուսարան Ռուսերենից ի Հայոց
լեզու :

—Ղ. . . ից գրում են, —Քաղաքիս
երկու քահանայները, շատ պատճառ-
ներ (.) գտնելով, մինք մօտ ժամա-
նակներս գիւղն է գնում, միւսը նորա
ջիւղուց գնում է մի այլ տեղ, Այդ
միջոցին պատահում է մի ննջեցալ,
խղճալուն դիակը քահանայ չգտնուե-
լու պատճառաւ մինչև Խօթն օր իւր
տան մէջ է մնում : Իսկ եկեղեցւոյն,
այդ մեծ պատի ապաշխարութեան օ-
րերում մինչև տան օր ժամանացու-
թիւնը գաղարում է :

Ի Լ Ա Ն
ՍԱՐԲԱՑ ՎԷ ՄԻԻՃԷՎ ՀԷՐԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹԹՈ ՎԷ ԳՈՒՄԵՐԱՆԵԱ
Ղալիս Դանէլ-Էֆէն Խալիս 18
Իբրամից 300 000 ֆր.

1873 ալաֆրանկա ցունիս 1 տէ չէթի-
լէնէք օլան Բուսիլի տլմիլ եօլու սէհիլէ-
րինին բրօմէլէրի եալընը մէլլէրիլ օլու-
րատա միւլթէլէր օլմազ իւզրէ, 3 վէ 18
զա. սաթընալտա օլուպ, 300 000 ֆը-
րանգտան 400 ֆրանգա գատար գազա-
նըլար. օն տալտ բրօմէս ալանա ընթօն-
թօ իտիլիլ :

Մէքըրի մաղազանըն սահիլի քէնտի
իսլաթը իլէ սաթընը բրօմէլէրին պէտէ-
լինի անիտէ թէլտիլ իթմէյի թալիւտ ի-
տէր, եալընը անա պիլթիլին պէտէլինի
թէնպիլ իտէրէք :

Մէքըրի մաղազատա քեաֆիլիլի հիւ-
քիւմէթլէրին վէ պանգալարն սէհիլէրի
սաթընը վէ սաթըն ալընը վէ իսթիլգաղ
սէհիլէրին ֆայիլլէրի վէ պանթօթլար
ընթօնթօ իտիլիլ, վէ Յոստա Վիլնան վէ
Բարիս Լոնտա իլէ պանգաճա իլ իտիլիլ
Բարիս վէ Ղալիլէրա մալի օլարազ սա-
աթ գօրտօն քիւլէ սրօշ է. վէն ֆիւսաթլա
սաթընը :
Չիւստէ մալիւմաթ ալընա իսթիլէլ
լէրին սահիլիլ իսլաթալիլաթաթ իլլէ-
մէլլէրիլ :

Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹԹՈ

ՏՕԴԹՈՐ ԲԷԼԷՉ
Իսանըն եիլիլաթէքի սիլիլլէրին աղ-
ընթը վէ միտէ դաաֆիլթլէրինտէն չօղու տիլ-
լէրին ֆէնա հալթէ պուլունմաթընտան, վէ
եալսօտ հիլ տիլ օլմամազտան նէլթ իտէր
Տիլ օլմամաթըն, սընէթ միւլթլէրին տէ-
յիլ տիր : Իսանըն, տիլլէրինտէն մաատա
չաթուգ պօղուլար պիր ալաթը օլմամաթը
կիպի, էլէր տիլլէրէ իթթիլա օլան տիլ-
գաթ ինրա օլունտը իսէ, օլարտան տա զի-
եաթէ տաններ պիր ալաթը օլմամազ :

Պու կիւլէրի կիւն տիլլէրիլ սանաթը քէ-
մալթ տէրէնէսինէ վաալը օլտուղունտան,
արթըգ հիլ պիր քիմանէ նէ տիլ ալընը չէք-
սէլի, վէ նէ տիլսիլ գօրմալը տըր :

Տիլ էթլէրին վէ տիլլէրին քեաֆիլիլի
դաաֆիլթլէրի լաթըլլա պազըլարընտա,
իլլէլէրին, վէ անտէն սօնրա ալա եհիլտէն
մէլտանէ լըգմաղ :

Տիլ թապիպի Մ. Բէլլէրին, կէրէք տիլ
գաաֆիլթլէրինտէն տէֆի վէ իլլէլէմէլ, վէ
կէրէք տիլլէր օլմանտան տաալարա տիլ վաղ
իտիլմէլ իլլին ինրա իթթիլիլ ալիլաթլա-
րըն հիլ պիր թէլլէրէսի օլմամաթը կիպի,
ալա ալըն սըլը տալիլ բէլլա իթմէլլէրի :

Իրան չահը հաղթթլէրինտէն տիլ թապի-
պի վէ Բարիս տըթթօլարընտան օլան մէր-
գում Մ. Բէլլէրին իլլաթիլիլալըն արթիլտէքի
մալլէրաթ օլուպ հէր կիւն ալըգ արըլար :
Պէյրօղունտա Կալիլիսի սօղալը Ն. 2, ա-
լաթընտա սաաթ 3 տէն 7 1/2 ա գաաթար :
Իսթանպուլա Սիբէլի իսկիլէսի Ն. 29,
ալաթընտա սաաթ 7 1/2 տան 12 է գաաթար :

ՊԱՂԱՂԻ ԴԱՐՈՒՍՈՒՆ ԵՈ. 5
1289 սէհիլի Բուսի մայիս 20 սինտէ
դարալիսանիլ ամիլլէր տլլէնէն գուրա-
սը քէլիլտէ օլունտաթ Բուս էլիլ թի-
մուր եօլ թազիլաթընըն հիւսիլի իդ-
րամիլլէ պիլթլէրի շիմալլէ գաաթար
հէր քիլին սաթըլարընտան ֆաղալ-
լըրամիլլէլի սուրէթաթ օլտուղարըն-
տան մաատա, թարաթընթընտան միւ-
լալաթա իտէն զիլաթըն թէլլիլաթըն գա-
վիլլէ պիլթընտա օլմամբա իլլին տալիլ
թէլլէլիլ իլլաթըլարընտան տալիլթ-
լէրի Օսմանլը պանգաթընտա տէրօլիլ
օլունտալ տուր :

ԴՈՒՎԱՍ 20ԳՈՒՐԵԱՆ
ՄԱՂԱՂԱՅ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Գալաթաթա Բէլլէլէմիլի բաղարընտա
Ն. 28 Իսթիլ իտանտա